

Отрасли с интензивно използване на права на интелектуална собственост и икономически резултати в Европейския съюз

Доклад за анализ на отраслово равнище
октомври 2016 г.

Съвместен проект на Европейското патентно ведомство и
Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост

Отрасли с интензивно използване на права на интелектуална собственост и икономически резултати в Европейския съюз

**Доклад за анализ на отраслово равнище
октомври 2016 г.**

**Съвместен проект на Европейското патентно ведомство и
Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост**

Предговор

Иновациите са основният акцент в „Европа 2020“ — десетгодишната стратегия за растеж, приета от Европейския съюз, която си поставя за цел да създаде по-конкурентоспособна икономика с по-високо равнище на заетост. Постигането на тази цел зависи от няколко различни фактора, но без съмнение сред най-важните от тях е ефикасна система за правата на интелектуалната собственост (ПИС), като се има предвид капацитетът на ИС да насърчава креативността и иновациите в цялата икономика.

Европа има вече дълга традиция в тази област: държавите — членки и на ЕС, и на Европейската патентна организация, изиграха основна роля в изграждането на съвременна и балансирана система на ПИС, която не само гарантира дължимото възнаграждение на новаторите, но и насърчава конкурентния пазар. В днешния свят на все по-глобализирани пазари и икономика на знанието е от жизненоважно значение да се гарантира, че тази система остава ефективна за осъществяване на нови политики в областта на иновациите. За да ни помогнат за решаването на тази задача, важно е всички участници да имат достъп до точни факти и цифри. Само тогава можем да сме сигурни, че дебатът относно ролята на ИС в подкрепа на иновациите и креативността се основава на солидни доказателства.

В отговор на тази безспорна необходимост Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) и Европейското патентно ведомство (ЕПВ) през 2013 г. обединиха сили за извършване на проучване, което даде количествен израз на приноса на отраслите с интензивно използване на ПИС към икономиката на ЕС. Констатациите показаха, че на тези отрасли се падат 39 % от икономическата продукция и 26 % от заетостта през периода 2008—2010 г., което потвърждава значението на ИС за европейската икономика.

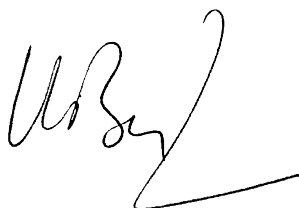
С цел да се запази устойчива стойността на едно такова проучване, EUIPO и ЕПВ поеа ангажимент да осигурят достъп до най-новите числени данни и констатации за всички, които трябва да разберат значението на ПИС за Европа. Настоящото проучване е поради това първата актуализация след първоначалния доклад и обхваща периода 2011—2013 г. Има някои съществени нови елементи, които водят до значително подобрен общ преглед на ситуацията в отраслите с използване на ПИС в Европа. Първо, обхватът е по-широк, за да се даде възможност за включване на развития като присъединяването на Хърватия през 2013 г. и добавянето към анализа на още едно право на интелектуална собственост — сортовете растения. Второ, докладът е съобразен с актуалния фокус на лицата, разработващи политики в Европа и извън нея, с включването на нова глава за икономическото значение на технологиите за смекчаване на изменението на климата (ТСИК).

В това актуализирано проучване за отраслите с интензивно използване на ПИС бе отново потвърдено, че те са от съществено значение за БВП, заетостта и търговията. Освен това резултатите показват, че приносът на тези отрасли към европейската икономика е нараснал след първото проучване. В допълнение отраслите с интензивно използване на ПИС са се справили, както изглежда, по-добре с тежката икономическа криза, отколкото икономиката като цяло.

Налице са съществени констатации, които подчертават допълнително приноса на отраслите с интензивно използване на ПИС за просперитета и конкурентоспособността на Европа. Като се опираме на това актуализирано проучване, изразяваме надежда, че всички читатели могат да се ползват от тази информация, за да осигурят устойчива сила не само на системата ни за интелектуалната собственост, но и на европейската икономика, в която, както бе установено, тя има жизненоважна роля.

António Campinos
Изпълнителен директор на EUIPO

Benoît Battistelli
Председател на ЕПВ

Съвместен екип по проекта

EUIPO

Nathan Wajzman, главен икономист

Michał Kazmierczak, икономист

Carolina Arias Burgos, икономист

Adéla Dvořáková, стажант

ЕПВ

Yann Ménière, главен икономист

Ilija Rudyk, старши икономист

Karin Terzic, асистент

Благодарности

По време на работата върху настоящия доклад от Службата на Общността за сортовете растения (CPVO) бяха получени полезни становища и данни.

Статистическата служба на Европейския съюз, Евростат и статистическите служби на Франция, Германия, Испания и Обединеното кралство оказаха ценно съдействие за допълване на непълнотите в публикуваните статистически данни.

Авторите изказват също признателност за коментарите по проектодоклада от страна на Генерална дирекция „Вътрешен пазар, промишленост, предприемачество и МСП“ към Европейската комисия; Laurence Joly, Institut National de la Propriété Industrielle; д-р Christian Rammer, Център за европейски икономически изследвания, Манхайм; д-р Ardith Spence, Правителствената служба на САЩ за отчетност; и проф. Beth Webster, Център за преобразуващи иновации, Суинбъرنски университет.

За проучването

Едно от задълженията на Европейската обсерватория за нарушенията на правата на интелектуална собственост („Обсерваторията“)¹ е да осигури основани на доказателства данни за въздействието, ролята и общественото възприемане на интелектуалната собственост в икономиката на Европейския съюз (ЕС). За постигането на тази цел Обсерваторията изпълнява програма от социално-икономически проучвания. Европейското патентно ведомство (ЕПВ) също така има за цел да повиши информираността за икономическото и социалното значение на патентната система.

Настоящият доклад, изготвен като съвместен проект на EUIPO и ЕПВ и използващ приноса на други служби за ИС, служби на Европейската комисия и международни организации, е второто голямо проучване в резултат на това сътрудничество след първо проучване, публикувано от двете служби през 2013 г.² То има за цел да осигури актуализирана надеждна оценка на съвместния принос на отраслите, които използват интензивно различните видове права на интелектуалната собственост (ПИС), за икономиките на ЕС като цяло и за тези на отделните държави членки.

Проучването обхваща широк спектър от права на интелектуална собственост³ — марки, патенти, промишлени дизайни, авторско право, географски указания (ГУ) и правна закрила на сортовете растения (ПЗСР) — и разглежда различни икономически показатели, по-специално брутен вътрешен продукт (БВП), заетост, външна търговия и заплати. Проучването не дава препоръки по отношение на политиките, тъй като това не попада в обхвата му. Вместо това той е предназначен да предостави доказателства, които могат да бъдат използвани в работата на лицата, разработващи политики, и да служи като основа за повишаване на осведомеността по отношение на интелектуалната собственост сред гражданите на Европа.

Проучването от 2013 г. обхваща периода 2008—2010 г. Настоящото проучване се отнася до по-нов период: 2011—2013 г. С цел да се осигури съпоставимост между двете проучвания, бе запазена методологията, използвана през 2013 г. Направени бяха обаче редица подобрения по отношение на основните данни и методологията. По-специално, сега са включени данни за Хърватия; в анализа е включено шесто право на ИС, ПЗСР; и определението за отраслите с интензивно използване на авторско право е приведено в по-тясно съответствие с широко приетата класификация на СОИС.

Освен това, с оглед на нарастващото внимание на лицата, разработващи политики, и водещите бизнесмени в Европа и извън нея към разработване на технологии за справяне с изменението на климата, бе добавена глава за икономическото значение на технологиите за смекчаване на изменението на климата (ТСИК). В тази глава е извършен по-подробен анализ на икономическата тежест на отраслите, разработващи тези технологии, въз основа на данните от патентните заявки в ЕПВ.

1 Обсерваторията беше прехвърлена към Службата за хармонизация във вътрешния пазар (ОНИМ) по силата на Регламент (ЕС) № 386/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 19 април 2012 г., който влезе в сила на 5 юни 2012 г. ОНИМ беше преименувана на Служба на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) след влизането в сила на Регламент (ЕС) 2015/2424 на 23 март 2016 г. Освен в литературните източници, новото име на Службата е използвано навсякъде в доклада.

2 ОНИМ/ЕПВ: „Отрасли с интензивно използване на права върху интелектуална собственост: принос за икономическите резултати и заетостта в Европейския съюз“, септември 2013 г.

3 Би било полезно да се дадат по-ясни определения на някои от термините в настоящия доклад, свързани с ИС. Обикновено, но не винаги „ИС“ е резултат на иновации. Този термин обаче е по-широк от „ПИС“, тъй като включва други видове знание, напр. търговски тайни или методи за търговия. В настоящото проучване „ПИС“ се използва като означение за шестте права, включени в анализа: патенти, марки, регистрирани промишлени дизайни, авторско право, географски указания и правна закрила на сортовете растения.

Резюме

Основни констатации

- Отраслите с интензивно използване на ПИС са създали 27,8 % от всички работни места в ЕС през периода 2011—2013 г. Средно за този период от отраслите с интензивно използване на ПИС са наети 60 милиона европейци. Освен това други 22 милиона работни места са създадени в отрасли, които доставят стоки и услуги на отраслите с интензивно използване на ПИС. Като се отчетат непреките работни места, общият брой на зависимите от ПИС работни места нараства до 82,2 милиона (ръст от 38,1 %).
- През същия период отраслите с интензивно използване на ПИС са генерирали над 42 % от общата икономическа активност (БВП) в ЕС на стойност 5,7 трилиона евро. На тях се пада и по-голямата част от търговията на ЕС с останалия свят и генерира търговски излишък, което помогна за поддържането на външната търговия на ЕС в баланс.
- В отраслите с интензивно използване на ПИС заплатите са значително по-високи от тези в другите отрасли, с 46 % по-високи над тези в другите отрасли. Това е в съответствие с факта, че добавената стойност за един работник е по-висока в отраслите с интензивно използване на ПИС, отколкото в другите отрасли на икономиката.
- Отраслите с интензивно използване на ПИС се оказаха най-устойчиви на икономическата криза. Съпоставката между резултатите от настоящото проучване с тези от проучването през 2013 г. показва, че относителният принос на тези отрасли към икономиката на ЕС се е увеличил малко между тези два периода: 2008—2010 г. (проучване от 2013 г.) и 2011—2013 г. (проучване от 2016 г.).
- По-подробно е анализирана икономическата тежест на отраслите, разработващи технологии за смекчаване на изменението на климата (ТСИК). На тези отрасли се пада 1,2 % от заетостта и 2,1 % от икономическата продукция в ЕС. Те са генерирали значителен търговски излишък за ЕС и са успели да увеличат приноса си за БВП въпреки малък спад на заетостта между двата периода 2008—2010 г. и 2011—2013 г.

Отрасли с интензивно използване на ПИС в икономиката на ЕС

Отрасли с интензивно използване на ПИС се определят⁴ като тези, които използват ПИС над средното равнище за един работещ в сравнение с други отрасли с използване на ПИС. Както е показано в глави 6 и 7, тези отрасли са съсредоточени в секторите на производството, технологиите и бизнес услугите.

Следва обаче да се подчертае, че повечето отрасли използват в една или друга степен права на ИС. Като поставя ударението само върху отраслите с интензивно използване на ПИС, настоящото проучване представя само онази част от европейската икономика, към която правата на ИС дават най-голям принос⁵.

Приносът на отраслите с интензивно използване на ПИС към двата основни икономически показателя, заетост и продукция, е обобщен в таблици 1 и 2⁶.

Показано е, че отраслите с интензивно използване на ПИС са създали 27,8 % от всички работни места в ЕС през периода 2011—2013 г., и по-специално 21 % в отраслите с интензивно използване на марки, 12 % в отраслите с интензивно използване на промишлени дизайни, 10 % в отраслите с интензивно използване на патенти, а процентите са по-ниски за отраслите с интензивно използване на авторско право, ГУ и ПЗСР⁷. Средно за този период 60 милиона европейци са били наети в отраслите с интензивно използване на ПИС от общо около 216 милиона работещи. Освен това други 22 милиона работни места са създадени в отрасли, които доставят стоки и услуги на отраслите с интензивно използване на ПИС. Като се отчетат непреките работни места, общият брой на зависимите от ПИС работни места нараства до 82,2 милиона (ръст от 38,1 %).

Освен приноса си с пряко създадена заетост, отраслите с интензивно използване на ПИС генерират заетост и в други отрасли, които не използват интензивно ПИС, но им доставят стоки и услуги, необходими за техните производствени процеси. Като се използват таблиците на ЕС за входящите потоци и крайните продукти (таблиците „Input-Output“)⁸, публикувани от Евростат, може да се изчисли този непряк ефект върху заетостта в отраслите, които не използват интензивно ПИС. Резултатите са обобщени в таблица 1, където е дадена разбивка по пряка и непряка заетост.

4 Вж. глава 5 „Методология“.

5 Следва обаче да се има предвид, че големи части от икономиката, по-специално публичния сектор, не могат да се разглеждат като използващи интензивно ПИС.

6 С цел да се сведе до минимум въздействието на непълноти в данните на икономическата статистика и да се избегне отдаването на неоправдано голямо значение на дадена година, икономическите показатели бяха изчислени като средни стойности за периода 2011—2013 г.

7 Общият принос на отраслите с интензивно използване на ПИС е по-малък от сумата на отделно взетите приноси на отраслите, използващи интензивно марки, патенти, промишлени дизайни, авторско право, ПЗСР и ГУ, тъй като много отрасли използват интензивно повече от едно право върху ИС. Методологията на проучването гарантира обаче, че няма двойно отчитане на приносите на отделните отрасли.

8 В таблиците „Input-Output“ са показани потоците от стоки и услуги между всички отрасли в икономиката

Таблица 1

Пряк и непряк принос на отраслите с интензивно използване на ПИС към заетостта, 2011—2013 г., средни стойности

Отрасли с интензивно използване на ПИС	Заетост (пряка)	Дял от общата заетост (пряка)	Заетост (пряка+непряка)	Дял от общата заетост (пряка+непряка)
Интензивно използване на марки	45 789 224	21,2 %	65 486 334	30,3 %
Интензивно използване на промишлени дизайни	25 662 683	11,9 %	38 673 508	17,9 %
Интензивно използване на патенти	22 268 215	10,3 %	36 021 154	16,7 %
Интензивно използване на авторско право	11 630 753	5,4 %	15 240 509	7,1 %
Интензивно използване на ГУ	няма данни	няма данни	399 815	0,2 %
Интензивно използване на ПЗСР	1 018 754	0,5 %	1 220 410	0,6 %
Всички с интензивно използване на ПИС	60 032 200	27,8 %	82 214 925	38,1 %
Обща заетост в ЕС			215 808 033	

Забележка: поради припокриване при използването на ПИС сборът от числените данни за отделните ПИС надхвърля общата стойност за отраслите с интензивно използване на ПИС.

Освен за заетостта, отраслите с интензивно използване на ПИС допринасят и за икономическата продукция, измерена като брутен вътрешен продукт (БВП). Общо взето, над 42 % от БВП на ЕС се генерира в отраслите с интензивно използване на ПИС, като на отраслите с интензивно използване на марки се падат 36 %, на отраслите с интензивно използване на промишлени дизайни — 13 %, на отраслите с интензивно използване на патенти — 15 %, на отраслите с интензивно използване на авторско право — 7 %, а за отраслите с интензивно използване на ГУ и ПЗСР процентите са по-ниски. Глава 6 предоставя по-подробна разбивка на приносите на тези отрасли за националните икономики на държавите — членки на ЕС.

Таблица 2

Принос на отраслите с интензивно използване на ПИС към БВП, 2011—2013 г., средни стойности

	Добавена стойност / БВП (млн. евро)	Дял от общия БВП на ЕС
Отрасли с интензивно използване на марки	4 812 310	35,9 %
Отрасли с интензивно използване на промишлени дизайни	1 788 811	13,4 %
Отрасли с интензивно използване на патенти	2 035 478	15,2 %
Отрасли с интензивно използване на авторско право	914 612	6,8 %
Отрасли с интензивно използване на ГУ	18 109	0,1 %
Отрасли с интензивно използване на ПЗСР	51 710	0,4 %
Всички отрасли с интензивно използване на ПИС	5 664 168	42,3 %
Общ БВП на ЕС	13 387 988	

Забележка: поради припокриване при използването на права на ИС сборът от числените данни за отделните ПИС надхвърля общата стойност за отраслите с интензивно използване на ПИС.

Съпоставката между резултатите от настоящото проучване с тези от проучването през 2013 г. показва, че приносът на отраслите с интензивно използване на ПИС за икономиката на ЕС се е увеличил малко през периода 2011—2013 г. в сравнение с периода 2008—2010 г. Тази съпоставка се усложнява обаче от факта, че Европейската система от национални и регионални сметки (ЕСС), която използва Евростат, беше актуализирана между тези два периода⁹. Тази актуализация доведе до увеличаване на приноса на отраслите с интензивно използване на ПИС към БВП. Освен това определението на отрасли с интензивно използване на авторско право беше изменена, за да отрази по-пълно методологията на СОИС, което също увеличи приноса на отраслите с интензивно използване на ПИС. В таблица 3 числените данни за 2008—2010 г. бяха преизчислени въз основа на новата ЕСС 2010 и новото определение на отраслите с интензивно използване на авторско право, за да се покаже ефектът от тези изменения.

Таблица 3
Съпоставка на основните резултати: проучването от 2013 г. спрямо проучването от 2016 г.

Принос на отраслите с интензивно използване на ПИС	Проучване от 2013 г. (първоначално)	Проучване от 2013 г. (нова ЕСС 2010, ново определение на авторско право, ПЗСР)	Проучване от 2016 г.
Заетост (пряка)	25,9 %	27,6 %	27,8 %
БВП	38,6 %	42,1 %	42,3 %
Внос	88,3 %	<i>не е изчислен</i>	85 %
Износ	90,4 %	<i>не е изчислен</i>	93,2 %

В първата колона са дадени резултатите, отчетени в проучването от 2013 г. за периода 2008—2010 г. Във втората колона са преизчислени резултатите от 2013 г. за същия период, като са взети предвид новите национални счетоводни определения, методологията на СОИС за авторско право и включването на ПЗСР. В третата колона са дадени резултатите от настоящото проучване (за периода 2011—2013 г.), които по този начин са пряко съпоставими с тези във втората колона.

Така, дори след като се вземат предвид ефектите от статистическите промени, приносът на отраслите с интензивно използване на ПИС е нараснал между двата периода 2008—2010 г. (проучване от 2013 г.) и 2011—2013 г. (проучване от 2016 г.).

Има също индикации, че по време на икономическата криза заетостта в отраслите с интензивно използване на ПИС е устояла на предизвикателствата значително по-добре от общата заетост. Общата заетост в ЕС се е понижала от 219,6 милиона през 2008—2010 г. до 215,8 милиона през 2011—2013 г. (спад от 1,7 %), докато заетостта в отраслите с интензивно използване на ПИС е спаднала от 60,6 милиона до 60 милиона, или с 1 %. Относително погледнато, спадът на заетостта при интензивното използване на ПИС е бил значително по-малък от спада на общата заетост.

С оглед на това, че 42,3 % от БВП (добавена стойност) в икономиката и 27,8 % от заетостта се генерират в отраслите с интензивно използване на ПИС, добавената стойност за един работещ е по-голяма в отраслите с интензивно използване на ПИС, отколкото в останалата част от икономиката. Според икономическата теория, при всички други равни условия, от отраслите, в които средният работник произвежда по-голяма добавена стойност, се очаква да дават на своите работници по-големи заплати, отколкото останалите сектори. Ето защо е интересно да се изследва дали тази по-голяма добавена стойност се отразява на относителната заплата в отраслите с интензивно използване на ПИС.

Заплатите в отраслите с интензивно използване на ПИС са действително по-големи, отколкото в отраслите, които не използват интензивно ПИС. Средното седмично възнаграждение в отраслите с интензивно използване на ПИС е 776 EUR, в сравнение с 530 EUR в отраслите, които не използват интензивно ПИС — разлика от 46 %. Тази „горница“ в заплатите е 31 % в отраслите с интензивно използване на ГУ, 38 % в отраслите с интензивно използване на промишлени дизайни, 48 % в отраслите с интензивно използване на марки, 64 % в отраслите с интензивно използване на авторско право и 69 % в отраслите с интензивно използване на патенти.

Таблица 4
Средни разходи за персонал в отраслите с интензивно използване на ПИС, 2013 г.

Отрасли с интензивно използване на ПИС	Средни разходи за персонал (EUR на седмица)	Горница (спрямо отраслите, които не използват интензивно ПИС)
Интензивно използване на марки	783	48 %
Интензивно използване на промишлени дизайни	732	38 %
Интензивно използване на патенти	895	69 %
Интензивно използване на авторско право	871	64 %
Интензивно използване на ГУ	692	31 %
Интензивно използване на ПЗСР*	няма данни	няма данни
Всички отрасли с интензивно използване на ПИС	776	46 %
Отрасли, които не използват интензивно ПИС	530	
Всички отрасли (включени в SBS**)	629	

*Не са изчислени поради липса на статистически данни за заплатите в селското стопанство

**Структурна бизнес статистика, публикувана от Евростат

В сравнение със ситуацията през 2010 г. (както е отразена в проучването от 2013 г.) горницата в заплатите се е увеличила общо от 41 % на 46 %, отразявайки нарасналите горници в заплатите за отраслите с интензивно използване на патенти, марки и промишлени дизайни.

Проучена беше и ролята на отраслите с интензивно използване на ПИС във външната търговия на ЕС. Основната част от търговията на ЕС е в отраслите с интензивно използване на ПИС. Може би е малко изненадващо на пръв поглед, че толкова голям дял от търговията е с интензивно използване на ПИС. Това е така, защото дори отраслите, произвеждащи стоки като енергия, са с интензивно използване на ПИС¹⁰, докато, от друга страна, много дейности, при които не се използват интензивно ПИС, също така и не могат да се търгуват¹¹. Поради тази причина 86 % от вноса на ЕС се състои от продукти на отраслите с интензивно използване на ПИС. Все пак, по-голям дял от износа на ЕС — 93 % — се пада на отраслите с интензивно използване на ПИС.

ЕС като цяло е имал през 2013 г. общ търговски дефицит от около 42 млрд. евро или 0,3 % от БВП. От друга страна, Съюзът е имал търговски излишък от 96 млрд. евро с останалия свят в отраслите с интензивно използване на ПИС. Това е забележително подобрене спрямо ситуацията три години по-рано, както е отразена в проучването от 2013 г. През 2010 г. ЕС е имал търговски дефицит в отраслите с интензивно използване на ПИС в размер на 126 млрд. евро.

В таблица 5 е обобщена търговията в отраслите с интензивно използване на ПИС въз основа на данните от 2013 г.¹².

10 И двата отрасъла, съдържащи се в NACE, разделение 06 (добив на суров нефт и природен газ), използват интензивно патенти.

11 Например отрасли в областта на обслужването, като включените в NACE, разделения 86 (дейности за човешкото здраве) или 96 (други дейности за персонални услуги). Такива услуги по принцип се ползват в момента на извършването им.

12 Както и при изчисленията на заетостта и БВП, числените данни за отделните права на интелектуалната собственост не възлизат на общите числени данни за отраслите с интензивно използване на ПИС поради факта, че много отрасли използват интензивно повече от едно право върху ИС. Методологията на проучването гарантира, че няма двойно отчетане на приносите на отделните отрасли.

Таблица 5
Външната търговия на ЕС в отраслите с интензивно използване на ПИС, 2013 г.

	Износ (милиони евро)	Внос (милиони евро)	Нетен износ (милиони евро)
Отрасли с интензивно използване на марки	1 275 472	1 261 002	14 470
Отрасли с интензивно използване на промишлени дизайни	945 084	701 752	243 332
Отрасли с интензивно използване на патенти	1 231 966	1 157 909	74 057
Отрасли с интензивно използване на авторско право	119 554	102 389	17 165
Отрасли с интензивно използване на ГУ	12 923	1 335	11 588
Отрасли с интензивно използване на ПЗСР	5 065	5 369	-304
Общо за отраслите с интензивно използване на ПИС	1 605 516	1 509 099	96 417
Отрасли, които не използват интензивно ПИС	117 561	256 048	-138 487
ОБЩО ТЪРГОВИЯ НА ЕС	1 723 077	1 765 147	-42 069

Забележка: поради припокриване при използването на ПИС, сборът от числените данни за отделните ПИС надхвърля общата стойност за отраслите с интензивно използване на ПИС.

Подобряването на търговския баланс на ЕС се обяснява с ръст от 27 % на износа между 2010 г. и 2013 г., докато вносът се е увеличил само с 15 % през същия период. За отраслите с интензивно използване на ПИС износът е нараснал с 30 %, докато вносът се е увеличил с 11 %. Отраслите с интензивно използване на промишлени дизайни отчитат най-големия ръст в нетния износ, като това са отраслите с най-големия търговски излишък.

При по-подробно разглеждане на дейността на отраслите с интензивно използване на ПИС в рамките на единния пазар на ЕС се установява разделение на труда между държавите — членки на ЕС. Държави като Австрия, Белгия, Дания, Финландия, Франция, Германия, Италия, Люксембург, Малта, Нидерландия и Швеция са над средната стойност за ЕС по отношение на създаване на ПИС на един работещ. Отраслите с интензивно използване на ПИС в други държави — членки на ЕС, като Унгария, Румъния, Чешката република, Словакия и Ирландия, имат голям дял от работни места, създадени от предприятия със седалище в други държави. Общо взето, 20,5 % от работните места в ЕС в отраслите с интензивно използване на ПИС се генерират в дъщерни предприятия на чуждестранни дружества, повечето от които произхождат от друга държава от ЕС. Този дял е дори по-голям в отраслите с интензивно използване на марки, промишлени дизайни и патенти.

Таблица 6

Дял на заетостта в отраслите с интензивно използване на ПИС, създадени от чуждестранни дружества през 2011—2013 г., средни стойности за ЕС

Отрасли с интензивно използване на ПИС	Дял за държави от ЕС	Дял за държави извън ЕС	Общ дял за чуждестранните дружества
Интензивно използване на марки	11,6 %	8,9 %	20,5 %
Интензивно използване на промишлени дизайни	13,2 %	9,4 %	22,7 %
Интензивно използване на патенти	14,4 %	11,5 %	25,8 %
Всички с интензивно използване на ПИС	11,8 %	8,7 %	20,5 %

Забележка: „чуждестранно“ дружество е дружество, чието седалище се намира в друга държава

И накрая, патентните данни се използват за идентифициране на отрасли, осъществяващи дейности в областта на технологиите за смекчаване на изменението на климата (ТСИК), които са от особено значение за икономиката на ЕС. Общо взето, 5,9 % от всички разглеждани европейски патенти са били свързани с ТСИК през периода 2004—2008 г., като този дял е нараснал до над 9 % през 2013 г. На отраслите, които използват интензивно ТСИК, се пада 1,2 % от заетостта и 2,1 % от икономическата продукция в ЕС. Техните резултати между двата периода 2008—2010 г. (проучване от 2013 г.) и 2011—2013 г. (проучване от 2016 г.) са надхвърлили далеч общите икономически резултати на европейските отрасли. Отраслите с интензивно използване на ТСИК са успели да повишат приноса си за БВП с много малък спад на заетостта през периода 2011—2013 г. Тази група отрасли също играе важна роля във външната търговия на ЕС. През 2013 г. те са генерирали значителен търговски излишък в размер на над 102 млрд. евро за ЕС. Тези цифри се отнасят до подгрупата на отраслите с интензивно използване на патенти и следователно са вече включени в общите числени данни в предходните таблици.

Методология и данни

Основната методология на настоящото проучване е същата като използваната в проучването от 2013 г. Независимо от това, за по-голяма автономност на настоящия доклад, голяма част от него, а именно глава 5 и приложение 11, е посветена на документиране на методологията на проучването поради две основни причини:

- 1) с оглед на сложността на работата с голям обем данни от 28 държави членки, съдържащи се в няколко големи бази данни, беше необходима новаторска и сложна методология за сверяване на данните;
- 2) за по-голяма прозрачност беше важно да се даде възможно най-подробно описание на методологията.

Друга отличителна характеристика на настоящото проучване е широкото разнообразие от бази данни и други източници на данни, които бяха използвани, за да се определи кои отрасли използват интензивно ПИС и да се оцени техният принос за заетостта, БВП и други икономически показатели. Пълен списък е даден в глава 4.

Освен това при необходимост бяха използвани данни на трети държави за определени отрасли, по-конкретно във връзка с оценката на търговията с продукти с ГУ.

За да се определи кои отрасли използват интензивно ПИС, базите данни от регистрите на EUIPO, ЕПВ и CPVO бяха сверени с търговската база данни ORBIS¹³. В резултат сверената база данни съдържа данни за около 240 000 предприятия, включително броя на марките на ЕС, регистрираните промишлени дизайни на Общността, патентите и ПЗОСР, заявени от всяко от предприятията и впоследствие предоставени, заедно с класификация на отраслите и различни финансови и икономически променливи за всеки от тях, които представляват набор от данни, който може да се използва при бъдещи, по-подробни проучвания.

С помощта на тази база данни беше изчислен броят на марките, промишлените дизайни, патентите и ПЗСР за един работещ за всеки отрасъл, като отраслите, чиито показатели бяха над средната стойност съгласно тази мярка, се разглеждаха като такива с интензивно използване на ПИС. Това изчисление беше извършено на равнище ЕС, като не бяха взети под внимание националните заявки от дружествата в базата данни. Този подход, наложил се отчасти поради ограничения в данните, независимо от това е оправдан от предположението, че отрасъл, който е определен като интензивно ползващ ПИС въз основа на регистрирани от него права на интелектуалната собственост на равнище ЕС, пак би се считал за ползващ интензивно ПИС, ако бяха включени и националните права на интелектуалната собственост за един работещ¹⁴.

Основна хипотеза при методологията, използвана в настоящото проучване, е, че степента, в която даден отрасъл използва ПИС, е присъща характеристика на този отрасъл, независимо къде се намира той¹⁵. При оценката на приноса на всеки отрасъл за икономиката измерваните показатели са работните места и БВП, генерирани от този отрасъл във всяка държава членка и в ЕС, а не произходът на основното ПИС.

Така например, ако производител на автомобили със седалище в държава А изгради монтажен завод в държава Б, то генерираните в резултат работни места и добавена стойност дават принос за икономиката на държава Б. Следователно не могат да се направят заключения относно степента на иновативност на дадена държава въз основа само на приноса на равнище държава на отрасли с интензивно използване на ПИС. В горния пример по-големият принос на отраслите с интензивно използване на патенти в държава Б е резултат от решенията относно мястото на установяване на производството на превозни средства, но основната научноизследователска и развойна дейност може да е била извършена в държава А или дори в съвсем друга държава.

За да се хвърли известна светлина по този въпрос, в глава 8 е посочено от кои държави произхождат патентите, марките, промишлените дизайни и ПЗСР в базата данни, използвана за настоящото проучване, и са дадени статистически данни за дела на работните места в отраслите с интензивно използване на ПИС във всяка държава членка, създадени в предприятията, установени в други държави членки или извън ЕС.

За отраслите с интензивно използване на авторско право методологията на СОИС беше приложена по-пълно, отколкото в основната част на проучването от 2013 г. С оглед на постигане на съпоставимост с по-ранно проучване, публикувано от Службата на САЩ за регистриране на патенти и марки (USPTO), само една подгрупа от отраслите, считани от СОИС като интензивно използващи авторско право, беше включена в предходното проучване (резултати въз основа на пълната методология на СОИС бяха дадени в приложение). За разлика от това, в настоящото проучване класификацията на СОИС е приложена по-пълно, така че в допълнение на отраслите, класифицирани от СОИС като „отрасли с интензивно използване на авторско право“, бяха включени и няколко „частично използващи“ това

13 ORBIS е база данни с финансова информация за европейски дружества, предлагана от Bureau van Dijk въз основа на данни, получени от заявките на дружества в дружествени или подобни регистри в различните страни. Тя така включва данни за всички дружества, независимо дали са регистрирани на фондова борса или не (каквото обикновено е случаят с МСП).

14 Тази хипотеза остана в сила за съпоставимост с проучването от 2013 г. Въпреки това въпросът за сравнение на националните права с тези на равнище ЕС може да бъде решен в бъдещи проучвания, за да се провери дали включването на национални права ще доведе до различни резултати.

15 Изключение прави ГУ — този показател се анализира за всяка отделна държава.

право отрасли, а именно тези, при които най-малко 20 % от добавената им стойност може да бъде приписана на дейности, свързани с авторски права¹⁶. Нетният ефект е, че броят на отраслите с интензивно използване на авторско право се е увеличил с 46 (от 33 в проучването от 2013 г. до 79 сега), докато общият брой на отраслите с интензивно използване на ПИС е нараснал с 21 — от 321 в предходното проучване до 342 в настоящото. Методологията за отраслите с интензивно използване на авторско право е обяснена подробно в раздел 5.6.

По подобен начин, поради специфичния характер на ГУ и ПЗСР и липсата на разбити статистически данни на европейско равнище, тези две права на интелектуалната собственост трябваше да бъдат анализирани с помощта на специфични методики, описани съответно в раздели 5.7 и 5.8.

www.epo.org/ip-intensive-industries

www.euipo.europa.eu/ipcontribution

www.epo.org
www.euipo.europa.eu

